



LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Hemlös i Malmö

- Systemets brister ur arbetarens perspektiv

André Sjölander & Hampus Störbäck

Kandidatuppsats SOPB 63
Aktuell termin: VT24
Handledare: Anders Jönsson

Abstract

This paper aims to study those working in direct contact with the homeless within Malmö and their experience with the troubles they face. This was done using a survey sent out to practising social workers, mainly working at homeless shelters, with questions regarding the extent of different problems that the homeless face and how different institutes handle those problems. The answers were analysed quantitatively using theories about shame, free will, and a structural versus individual perspective. From the material gathered it could be said that, according to the social workers, psychiatric care for the homeless was severely lacking. The same could be said for the municipality's general attitude towards affordable housing, which in combination with a debt problem among the homeless creates a situation where the homelessness goes on for a longer period. It was also concluded that the social workers believed extensive drug use, often in combination with mental illness, was the leading cause of homelessness in Malmö. This study could be used as a talking point for making changes within the municipality and its policies regarding the homeless.

Keywords: Homeless, substance use, mental illness, social workers views, affordable housing

Nyckelord: Hemlös, droganvändning, psykisk ohälsa, socialarbetares uppfattning, tillgänglig bostadsmarknad

Innehållsförteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning	3
Problemformulering	4
Syfte	5
Frågeställningar	5
Teori	5
Vilken sorts hemlöshet?	5
Fri vilja och determinism	6
Strukturellt eller individuellt problem?	6
Skam och stigma	7
Metod	7
Metodologiska överväganden	7
Urval	10
Metodens tillförlitlighet	11
Etik	13
Arbetsfördelning	14
Kunskapsläge	15
Resultat och analys	18
Blivit kontra förblir	18
Arbetslöshet	21
Psykisk ohälsa	23
Vilka institutioner gör ett bristande arbete?	24
Skulder	26
Vräkning/Avhysning	29
Missbruk	31
Malmö Stads hemsida	32
Bostad Först	34
Slutdiskussion	35
Referenser	38
Bilaga 1: Enkät	40

Problemformulering

I en kartläggning av hemlöshet har Socialstyrelsen kommit fram till att det i Sverige finns minst 27 380 personer som lever i någon form av hemlöshet. Den största självrapporterade faktorn till hemlöshet är skadligt bruk av beroendeframkallande substanser (Socialstyrelsen, 2024, s.5, 33). Det finns mycket som kan hända en individ som innebär stora förändringar och problem. Vad vi kommer fokusera på är däremot när konsekvenserna för individen blir så stora att det orsakar hemlöshet.

Att bli hemlös är ett stort steg i en nedåtgående spiral som kan innefatta många faktorer. Faktorer som skilsmässa och dess konsekvenser kan ta hårt på en individ, och har individen ingenstans att ta vägen på grund av skulder stöter den på enorma problem när de ska hitta en egen plats att bo. Åsikter om hemlösa varierar från person till person, med vissa grupper som ser negativt på hemlösa och vissa som ser positivt på hemlösa. Vår studie är nyfiken på gruppen som arbetar nära de hemlösa och de som ser de hemlösas problem i första hand.

Det finns däremot mycket som kan göras för att förhindra vräkningar och hemlöshet. Socialtjänsten kan erbjuda behandling och vård för dem som är missbrukare, psykiatrisk hjälp för dem med psykisk ohälsa, och generellt vräkningsförebyggande arbete som fångar upp dem som håller på att hamna i hemlöshet. Allt det är förutsatt att arbetena sker effektivt och faktiskt gör vad de är ämnade att göra. Därför är studien även uppbyggd för att diskutera vad anställda socialpedagoger och socialsekreterare anser som problem och nedfall av organisationer och myndigheter som berör hemlöshet.

Från en kartläggning av hemlösa i Malmö stad (2023) framkommer det att det finns 1288 hemlösa vuxna i kommunen som tar emot insatser från myndigheter, och vidare att ungefär 65% av dessa individer levt i hemlöshet över ett år. Denna grad av långvarig hemlöshet tyder på omfattande strukturella och systematiska brister i hjälpinsatser kring hemlöshet. För att vidare förstå den problematik som Socialstyrelsen (2024) och Malmö Stad (2023) lägger fram behöver vi se djupare på problemen. Socialarbetare som jobbar på hem för hemlösa har väldigt nära kontakt med de hemlösa och får en nära och unik uppfattning av de hemlösa upplevelser och problem. Därmed ämnar studien diskutera uppfattningar från

socialsekreterare och socialpedagoger i nära kontakt med individer i hemlöshet angående hemlöshetsproblematiken och dess orsaker.

Syfte

Syftet med vårt arbete är att med hjälp av kvantitativ metod undersöka uppfattningar hos de som arbetar nära hemlösa, kring orsaken till hemlösas situation och varför den blir långvarig.

Frågeställningar

Vilka orsaker ser anställda, som arbetar med hemlösa, är anledningen till att individer blir hemlösa?

Hur anser de som arbetar med hemlösa att hemlösa påverkas av strukturella faktorer relaterade till deras hemlöshetsituation?

Hur anser de som arbetar med hemlösa att hemlösa påverkas av individuella faktorer relaterade till deras hemlöshetsituation?

Teori

Vilken sorts hemlöshet?

Socialstyrelsen gör i sin kartläggning av hemlöshet en gradvis uppdelning av fyra olika sorters hemlöshetsituationer, från mest allvarliga till minst allvarliga hemlöshetssituationen.

1. Hemlöshetssituation 1 även kallad **Akut hemlöshet** refererar till de personer som sover på offentlig plats eller den som blivit hänvisad till ett akutboende eller annan liknande kortsiktig lösning.
2. Hemlöshetssituation 2 syftar till det som är på institutionsvistelse eller boende med stöd och ska lämna inom tre månader utan att ha en boendelösning.
3. Hemlöshetssituation 3 innefattar de som har ett långsiktigt boendekontrakt via socialtjänsten. Detta kan handla om träningslägenhet, socialt kontrakt eller liknande lösningar där socialtjänsten agerar hyresvärd.
4. Hemlöshetssituation 4 syftar till de som bor "ofrivilligt, tillfälligt och kontraktslöst hos kompisar eller bekanta och hos familj eller släktingar" (Socialstyrelsen 2024, s. 5, 13-14).

Respondenterna på enkäten kommer främst i kontakt med Hemlöshetssituation 1. Vi ger en beskrivning av de olika hemlöshetssituationerna för att det vid tolkning av enkätsvaren kan det vara bra att ha i åtanke vilken sorts hemlöshet respondenterna kommer i kontakt med. Uppdelningen hoppas vi också gör det tydligare vilken sorts hemlöshet vi diskuterar i vår uppsats men också vilken hemlöshet som hamnar utanför vår analys. Vi kommer också diskutera Bostad Först i uppsatsen vilket faller inom hemlöshetssituation 3.

Fri vilja och determinism

Dessa begrepp kommer att användas för att diskutera socialarbetarnas svar på enkätfrågorna och kontextualisera synsättet och svaren kring vilka som bär ansvar för individernas hemlöshetsproblematik

Konceptet av fri vilja (Meeuwisse och Swärd, 2013, s. 99f) är omdiskuterat, i synnerhet när det gäller hemlöshet. Tanken att hemlösa har förmågan att komma ur hemlöshet och därmed kan slippa sova på gatan, men väljer bort det av fri vilja, verkar för en utomstående väldigt konstig. En förklaring till detta fenomen är att socialtjänstens alternativ för den hemlöse förhindrar individens autonomi, vilket skapar en otrygg miljö för individen att befinna sig i. Att ta sig ur hemlöshet med hjälp av en fri vilja är därför att underkasta sig systemet för framtida vinning, och att det är en möjlighet som alltid finns. Den fria viljan är därför antites till determinismen (Meeuwisse och Swärd, 2013, s. 99f). Determinismen säger att individen inte har en direkt fri vilja utan formas och handlar utifrån de ramar som samhället har tvingat på dem. Det är därför oundvikligt att individer hamnar på gatan på grund av att det är där individerna har mest möjlighet till självförverkligande och autonomi. Determinismen säger därför att om det finns lösningar, som möter alla behov hemlösa har, så löser sig problemet per automatik. Determinismen kommer i analysen att förankra diskussioner kring strukturell och individuell problematik, och främst belysa hur strukturella problem dikterar hur en individ måste handla.

Strukturellt eller individuellt problem?

Main (1998) ger en sammanfattning av olika perspektiv om hemlöshet som förts mellan mitten och slutet på 1900-talet. Fokuset i artikeln är hurvid perspektiven lägger betoning på strukturen runt den hemlösa eller om perspektiven lägger fokus på de hemlösas individuella ageranden. I artikeln kommer han fram till att både det strukturella och det individuella

perspektivet har ett värde men att den strukturella har blivit det perspektiv med överlägset mest backning inom forskning(Main 1998:s.41-42). Han menar att de strukturella ofta förbiser den individuella aspekten helt av hemlöshet och menar att debatten inte borde hamna mellan om hemlöshet är ett strukturellt problem eller individuellt, utan borde istället diskutera om hur de individuella och strukturella aspekterna av hemlöshet samverkar till att skapa hemlöshet(Main 1998:s.41-42). I analysen möjliggör denna teori att diskutera olika svårigheter som uppstår för individerna, och sen koppla dessa till strukturella aspekter som kan förklara varför svårigheterna uppstår.

Skam och stigma

Scheff & Starrin (2013) beskriver skam som en individs moraliska kompass och den interna känslan som varnar om problem i våra sociala sammanhang. Skam är känslan som uppstår ifall en individ riskerar att förlora sin gemenskap på grund av handlingar eller tankar. Skam kan göra så att en individ håller tillbaka andra känslor som ilska och sorgsenhet i syfte av att inte tappa de sociala band som den har skapat. Skam kan på samma sätt värna om en individs sociala band genom att inte låta individen utföra handlingar som skulle riskera konsekvenser för sammanhanget. För hemlösa kan skam innebära en tillbakadragenhet och ensamhet på grund av att individen inte kan hantera den emotionella bördan av att exempelvis ta kontakt med myndigheter eller sin familj. Det kan även medföra skam att lämna en tillfällig boendelösning på grund av de sociala band man har skapat med sina medboende, och kan därför upplevas som skamfyllt att prata med dom angående planer att flytta eller att förändra sin livsstil då det inte passar in med den bild de medboende har av individen. Teorin om skam kommer främst att beröras i förhållande till individuell problematik kring de hemlösa, och stigma kommer främst att beröras i förhållande till strukturell problematik.

Metod

Metodologiska överväganden

För att besvara frågeställningarna användes en kvantitativ ansats vilket innebär att vi har samlat in information i form av statistik som sen har tolkats och diskuterats. Syftet med den kvantitativa ansatsen är att vi ska få en idé av socialarbetares uppfattning av hemlösas situation och hemlöshetsproblematik i stort. Vi ämnar alltså inte att få en idé om problemet i sig med den kvantitativa ansatsen, utan fokus är på de anställdas uppfattning av problemet.

Studien lämpar sig för en kvantitativ ansats på grund av att frågeställningarna ämnar att kartlägga det som arbetar med hemlösas uppfattningar av orsakerna till hemlöshet. Vi använder i stor utsträckning univariat analys för att kunna ge svar på våra frågeställningar om uppfattningarna hos respondenterna, men vi har också gjort en bivariat analys. Våra enkätfrågor är utformade på lite olika sätt. Den fråga vi använde mest är ordinalskala, vi använder oss av frekvenstabeller för att visa hur respondenternas svar fördelas.

Vår datainsamling sker genom en enkät. Datainsamlingsmetoden valdes på grund av att vi vill ha svar på en mängd olika frågor, samt ett brett spann av respondenter för att kunna jämföra svaren systematiskt. Studien är i första hand inte till för att gå djupgående kring varje anställdas åsikter, syftet är istället att få en övergripande bild av arbetarnas uppfattning av hemlösas situation. Vi använder i stor utsträckning univariat analys vilket innebär att vi kommer därför lägga stort fokus på att presentera resultaten och ge förklaringar till hur vi tolkar dessa resultat. Vi kommer att applicera teorierna i vår teori del för att ge svar på våra frågeställningar (Barmark & Djurfeldt, 2020, s. 29f). Vi gör också jämförelser mellan statistiken vi samlat in och Malmö stads hemlöshetsarbete som det beskrivs på Malmö stads hemsida.

Det finns fördelar med att använda sig av en enkätstudie i kontrast till en kvalitativ insamlingsmetod. I första hand får enkäter många fler svar, vilket gör att vi får en bredare mängd åsikter att analysera. Det finns även färre saker som påverkar svaren i en enkät, exempelvis är varje fråga ställd likadant till varje respondent. Samtidigt finns det ingen direkt press angående när respondenten måste svara på enkäten. Det finns dock en del nackdelar med enkät, tydliga exempel är bristen på följdfrågor och risken att respondenten missuppfattar frågan (Bryman, 2018, s. 288). Att respondenten missuppfattar frågan är ett stort problem och innebär att enkätfrågorna måste vara ytterst tydliga för att minska mängden bortfall på grund av missförstånd. En dåligt utformad fråga hade kunnat skapa ett internt bortfall och betytt att respondenterna avstår från att svara på just den frågan (Bryman, 2018, s. 73f). Av denna anledning kommer studien att använda så enkla och tydliga frågor som möjligt.

Vi har i utformningen av enkäten varit måna om att respondenterna ska känna att deras åsikt kan fångas av våra svarsalternativ. Detta har vi lyckats med inom vissa frågor men inte inom andra. I vår enkät är fråga 8 och 9 de två frågorna som vi i utformningen ansåg vara viktigast.

Dessa är utformade som matrisfrågor där respondenterna får ta ställning till hur ett antal faktorer leder till hemlöshet/försvårar återinträda det till bostadsmarknaden. För att möjliggöra för respondenterna att få sina åsikter representerade när det svarar på enkäten ansåg vi att inte missa några faktorer som det absolut viktigaste. Vi använde därför samma faktorer som Socialstyrelsen gjorde i sin enkät till kartläggningen av hemlöshet (Socialstyrelsen. 2024. s. 105-106).

Fråga 12 och 13 är vi mindre nöjda med utifrån att få ut ett svar som representerar respondenternas uppfattning. Vi anser att vi med hjälp av omformuleringar och omstruktureringar av dessa hade kunnat använda dessa frågor på ett mer fruktsamt sätt i vår analys. Fråga 12 handlar om vilka institutioner som gör ett tillräckligt bra jobb för att hjälpa hemlösa. I analysprocessen ångrar vi att vi inte hade med kronofogdemyndigheten som ett möjligt svarsalternativ. Vi anser också att fråga 12 borde vara utformad som på samma sätt som 8 och 9, alltså ordinalskala där en mer detaljerad bild av respondenternas åsikter skulle kunna analyseras. Fråga 13 handlade om vilken bostadslösning som respondenterna ansåg vara bäst för den hemlösa. Denna frågan fick många "annat" svar som som kritiserade att frågan blev för bred och att olika situationer kräver olika lösningar. Det vi var ute efter hade kanske bättre fångats upp om vi frågade vilken lösning det anser behöver mer ekonomiska satsningar eller fråga vilken lösning det ansåg mest väsentligt att öka antalet boendeplatser.

När vi utformade enkäten var vi intresserade av respondenternas arbetshistoria, arbetstitel och ålder. Detta gjorde vi för att vi var intresserade av om vi kunde se kopplingar mellan dessa bakgrundsvariabler och åsikterna hos respondenterna. Men när vi väl fått in svaren blev det svårt att hitta någon anledning till att dela upp en redan ganska liten grupp respondenter i ännu mindre grupper. Vi gör därför inte lika många bivariata analyser som vi planerat att göra när vi utformade enkäten.

Att analysera respondenterna som helhet gjorde att vi kunde lägga mycket mer fokus på att hitta förklaringar till fenomen som visar sig i svaren, i kontrast till att hitta samband mellan bakgrundsvariabler och svar. En bieffekt av detta är att vi letat mycket efter konsensus, alltså att många respondenter ger samma eller liknande svar. Fördelen med att leta efter konsensus i analysen är att det finns en infallsvinkel att analysera ifrån samt att resultatet blir något mer

trovärdigt. Detta på grund av att vi analyserar flera av respondenternas svar och tar i beaktningen en större grupps åsikter än bara en liten del av de som skickade in svar.

Arbetet ändrade sig markant efter att enkätsvaren kom in. Färre svar än förväntat och respondenter som verkar dela samma åsikter till stor del gjorde att vi fick justera hur materialet skulle bearbetas och analyseras. Vi diskuterade därför ifall det behövdes göra kompletterande intervjuer för att få in mer analyserbart material, men med vår justerade infallsvinkel på materialet bedömde vi att det inte behövdes. Vad kompletterande intervjuer hade kunnat göra för oss är att de anställda själva hade fått resonera kring varför materialet blev som det blev och kunnat diskutera deras eventuella resonemang och lösningar utifrån det.

Urval

Studien ämnade vara en totalundersökning (Barmark & Djurfeldt 2020, s. 66f) som täcker utförande socionomer, socialpedagoger och värdar på boenden inom socialtjänsten i Malmö Stad som arbetar med missbrukande hemlösa. "Utförande" syftar på de anställda som inte arbetar med myndighetsutövning eller enbart administrativt arbete. Studien innefattar också en frivilligorganisation som arbetar med hemlösa och en till aktör inom Malmö Stad som också arbetar nära med hemlösa. Dessa två aktörer har nåtts av enkäten via ett snöbollsurval (Bryman, 2018, s. 245) vilket betyder att de inte omfattas av totalundersökningen, men på grund av studiens syfte ansåg vi att deras åsikter också kunde vara värdefulla. Aktörerna har valts ut för att de alla arbetar nära med hemlösa i sitt dagliga arbete på vad i studiens mening är "utförande" arbete.

Vi beräknar att urvalsgruppens population består av 90 personer, varav 85 jobbar för Malmö Stad och 5 jobbar på ideella organisationer. Vi har skickat enkäten till alla som är del av urvalsgruppen inom socialtjänsten, medan vi har bara fått ut enkäten till 2 stycken som jobbar ideellt med hemlösa i Malmö. Vi har fått 30 svar på vår enkät men valt att stryka en av respondenternas svar och räkna detta som ett externt bortfall vilket vi återkommer till. Vi har därför 29 svar. Vi har därför ett externt bortfall på 61 personer. Vi gjorde valet att skicka till ideella för att komplettera en ganska liten population. Vi lyckades dock inte få så många svar som vi hoppats från ideella organisationer. Även om valet riskerar att påverka resultatet och göra det mindre representativt för de som jobbar för Malmö stads kommun anser vi inte att detta är ett stort problem då även den ideella organisationen jobbar nära målgruppen hemlösa.

Vi har också valt att räkna en av respondenten som ett externt bortfall trots att den delvis svarat på våra frågor. Detta valet baserar vi på att personen bara gav svar på första sidan av enkäten och lämnade andra sidan blank, vilket innebär att vi bara fick reda på respondentens bakgrund och inte fick någon information om dess uppfattning av hemlöshet. Det kan finnas flera olika anledningar till att personen inte svarat på fler frågor. Den kanske tyckte att det blev för många frågor eller bara ångrade sig efter första sidan. Personen stängde inte bara ner enkäten utan att först skicka in den. Vi tolkar dock ändå detta som att personen ångrat sig just för att den inte svarat på någon fråga om hemlöshet.

Enkäten distribueras via e-post, med länk till enkäten på extern hemsida (Bryman, 2018, s. 297 ff), och i flera led. Enkäten gick i första hand genom de anställdas chefer. Sedan fördelades de till anställda via vidarebefordran av samma e-post. Till frivilligorganisationen är e-mail skickat till en generell mail för verksamheten och sedan vidarebefordrad av den som svarade. En fördel med detta är att vi får en försäkran om att alla anställda omfattas och har möjlighet att vara delaktiga, samtidigt anser vi att det är mer troligt att anställda läser ett mail från sin chef och inte från någon okänd utanför verksamheten. En konsekvens av att vi kontaktar de anställda via deras chef är ifall chefen inte anser att enkäten är värd tiden för deras medarbetare, eller att chefen väljer att inte svara på mailet. Samtidigt skrev vi en tydlig introducerande text som väcker intresse för chefen, men även så att enkätens syfte är väldigt tydligt och kan enkelt vidarebefordras utan att chefen behöver förklara något för medarbetarna (Bryman, 2018, s. 290 ff).

Metodens tillförlitlighet

Validiteten kan påverkas av flera faktorer, en av dessa är exempelvis om svarsalternativet inte räcker till och respondenter tänker på faktorer som vi valt att inte ha med i enkäten (Barmark & Djurfeldt, 2020, s. 45). Det är även viktigt att vi utformar frågor som får respondenten att fundera, så att de inte fyller i saker på "autopilot". Det är därför viktigt att tydliggöra skillnaden mellan varför en person har blivit hemlös och varför en person förblir hemlös. Om vi inte är tydliga med formuleringen kan en respondent enkelt fylla i samma svar på båda frågorna för att göra det enkelt för sig, vilket innebär att vi formulerat frågorna på ett icke intressant sätt.

Respondenternas uppfattning är emellertid väldigt viktiga, till stor del för att de har en insyn hos de hemlösa som socialarbetare som utövar myndighetsutövning inte har. Validiteten kring respondenternas svar är därför viktigt i förhållande till att informationen inte finns på någon annan plats. Studien har också möjlighet att påverka Malmö Stads arbete gentemot hemlöshetsproblematik på myndighetsnivå i form av att socialarbetare får en bättre insyn i hur hemlöshetssituationen ser ut "på golvet", även om det förs fram statistiskt.

På grund av studiens syfte är det viktigt att de anställdas svar representerar deras faktiska åsikter, samt att de kan ge svar som representerar dessa åsikter. Reliabiliteten (Barmark & Djurfeldt 2020, s. 47f.) handlar i stor del om formuleringen av våra frågor och hur enkätens svar utformats. Frågorna i enkäten är därför utformade med möjlighet att ofta kunna välja "annat" eller "vet ej" för att minska antalet felaktiga svar som beror på förvirring eller att deltagaren känner sig tvungen att välja något. Samtidigt har frågorna skrivits med så få yrkesspecifika eller ämnesspecifika begrepp som möjligt för att alla, oavsett hur länge de har arbetat inom området, ska kunna besvara frågorna. Frågorna har även kontrollerats av oberoende parter för att verifiera att frågorna är välformulerade och att de inte kan missförstås. (Barmark & Djurfeldt 2020, s. 47f.)

Studien ämnar fråga arbetare på socialtjänstens boende. Men vi kan möta problem om vi vill påstå att deras åsikter är enbart på grund av deras arbetsroll. Bland annat för att vi inte ställer frågorna till någon utanför denna population. Även med en jämförelse med en annan population hade vi behövt kontrollera för andra variabler som kan tänkas påverka potentiella skillnader mellan grupperna för att inte få ett för stort problem med intern validitet (Bryman, 2018, s.73). Ett möjligt problem kan uppstå i relation till extern validitet i och med att vi endast skickar ut enkäten till de som jobbar på socialtjänstens boenden inom Malmö Stad. Det kan bli svårt att generalisera våra svar till arbetare för socialtjänsten i landets resterande städer om dessa arbetare möter andra problem eller får en annan uppfattning av hemlöshet än de som arbetar i Malmö. (Bryman, 2018, s.75). Av denna anledning är enkäten enbart skickad inom Malmö Stad och kommer inte att ta i beaktning andra kommuner då enkäten inte ämnar svara på hur läget ser ut i hela landet, utan bara utifrån Malmö Stad och de förutsättningar som kommunen ger hemlösa.

Etik:

Varje respondent har fått information angående att deras svar anonymiserats. Med detta menar vi att det inte kommer vara möjligt att urskilja de specifika individerna som tagit del av enkäten då inget vi har analyserat går att härleda till en specifik arbetsplats eller kombination av arbetsplats och arbetstitel (Eldén, 2020, s.130). I studiens syfte är detta en tillräcklig mängd information för att vi ska kunna bedöma att de är väl informerade om hur deras svar kommer att användas. Samt att på grund av att vi använder oss utan enkäter kan de med den informationen bestämma sig för att inte svara alls på enkäten, eller i vissa svar fylla i blankt (Eldén, 2020, s. .99).

De arbetande är inte en utsatt grupp, vilket vi tog i beaktning när vi bestämde vilka vi skulle göra enkäten för. På grund av de problem med integritet som kan uppstå när man har en utsatt grupp som respondenter valde vi istället att fråga de individer som har nära kontakt med gruppen (Eldén, 2020, s. 38f). Missbrukande hemlösa definierar vi som en utsatt grupp och vi vill undvika etiska risker i största mån möjligt. Detta innebär att en etikprövning inte behöver göras och de utsattas integritet bevaras. (Eldén, 2020, s. 75f). En enkät riktad till missbrukande hemlösa hade även inneburit att vi på något sätt behöver bekräfta att de som svarar är i den målgrupp som de påstår sig vara, vilket innebär att vi behöver hantera någon form av personuppgift, och detta är något vi inte var intresserade av då det innebär en större risk för forskningsetiska problem och kräver en mycket större försiktighet.

Syftet med att använda enkäter är att vi som forskare inte påverkar respondentens svar på samma sätt som vid exempelvis en intervju (Eldén, 2020, s.99). Målet med detta är att respondenterna ska svara utifrån vad de faktiskt tycker, och inte vad de hoppas på att vi vill höra. Vi får däremot ingen respons på kvalitén av frågorna eller svaren, förutom i de fall då respondenten fyller i alternativet "annat" på vissa frågor. Det finns heller ingen möjlighet för oss som forskare att förtydliga eller förklara eventuella frågor som respondenterna har, men vid stort engagemang gav vi våra kontaktuppgifter för frågor, men det kräver ett större engagemang från respondenten än vad vi förväntar oss.

André Sjölander arbetar på en av de arbetsplatser som vi har skickat ut enkäten till. Arbetsplatsen tog 2023 emot nästan 200 personer i sin verksamhet, vilket innefattar ungefär en tredjedel av alla akut hemlösa i Malmö Stad. På grund av att boendet ser en stor mängd

återkommande gäster och så stor mängd gäster anser vi forskare att signifikansen av att ha deras svar för enkäten gällande långvarigt hemlösa är mycket viktig. För att undvika eventuella problem har vi därför informerat i enkäten angående att det insamlade materialet endast kommer att ses av oss forskare, våra namn står tydligt med i inledningen, samt att vi informerat alla deltagare från arbetsplatsen med extra information muntligt. Trots svårigheterna som medför att André Sjölander jobbar med akut hemlösa i Malmö så har detta också varit en av de tyngre vägande faktorerna för att vi valt att göra enkät inom Malmö kommun om hemlöshet. Vi såg faktumet att André redan hade vissa kontakter som en underlättande faktor i att kunna få ut enkäten till rätt personer. Vi tänkte också att chansen att cheferna faktiskt tar sig tid att skicka ut enkäter till medarbetarna är högre om det redan finns en relation innan. Vi bör också tillägga att även om André Sjölander är en del av urvalsgruppen så har han inte svarat på enkäten.

Enkäten har inte samlat in namn eller personnummer på den som svarar. Men vi har fortfarande personuppgifter i form av anställningsförhållanden. Vi kommer därför förstöra kodnycklarna efter att uppgiften blivit godkända för att skydda personernas identitet (Eldén, 2020, s.41). De som svarat på frågorna är också informerade om att det endast är folk med samma yrke som dem som svarar på frågor. Respondenterna har också fått information om hur vi kommer använda deras personuppgifter och att de kommer förstöras efter att vi är färdiga med vår undersökning (Eldén, 2020, s.42-43). Materialet har under studiens gång förvarats i en lösenordsskyddad mapp på en intern hårddisk och har aldrig laddats upp till ett moln. När materialet har skickats någonstans har frågor om arbetsplats tagits bort för att säkerställa att ingen kan urskilja vem det är som har svarat.

Arbetsfördelning

Arbetet med uppsatsen påbörjade vi genom att sitta i samma rum och planera tillsammans. Vi har sedan dess suttit på olika orter och arbetat för det mesta. För att kunna rådslå har vi haft zoom samtal samt kontakt via kommentarsfunktionen i google doc. Vi har på detta sätt kunnat be den andra om tips eller kommentarer på ett textstycke man är osäker på.

Utformandet av enkäten gjordes av Hampus och André tillsammans. Diskussioner med chefer samt utskickandet av enkäten skedde genom André Sjölanders mail. Men utformandet av meddelanden som skickades gjordes tillsammans, genom att vi skrev ihop meddelanden i

dokument tillsammans innan detta skickades iväg till cheferna. André har dock varit lite mer ansvarig över kontakten med cheferna på grund av att vi valde att genomföra all kontakt via en mail för att undvika möjlig förvirring.

Sammanställandet av data har gjorts tillsammans. Vi har vid tillfällen träffats i universitetets lokaler för att göra detta tillsammans, men vi har också delat skärm via zoom för att kunna hjälpas åt i användningen i programmet Jamovi. Skrivandet har varit jämnt fördelat, inget avsnitt har skrivits av en författare. Vi har läst igenom och kommenterat delar av den andra personens text som vi tycker kräver förtydligande men också delar vi tycker behöver beröm. Vi anser att samarbete och kommunikation har fungerat mycket bra.

Kunskapsläge

Socialstyrelsens rapporter och riktlinjer innefattar hur socialtjänsten ska arbeta med varje given problematik, samt ger de ut information och statistik som är nyttiga i att skapa kontext till varför riktlinjerna ser ut som de gör. Vi redovisar därför varför vissa områden som Socialstyrelsen rapporterar om och varför de är viktiga för arbetet med att motverka hemlöshet.

Socialstyrelsens riktlinjer kring hemlöshet (2021) nämner att om individen inte har möjlighet att på egen hand tillgodose sina behov, eller få dem tillgodosedda på annat sätt, ska socialtjänsten bevilja bistånd i form av boende enligt 4 kap. 1 § SOL. Vad det innebär i praktiken är att socialtjänsten har det yttersta ansvaret att fånga upp utsatta individer i hemlöshet och se till så att de har tak över huvudet och får sina grundläggande behov tillgodosedda. Socialtjänsten har också ett ansvar i att stötta individer till att inte bli avhysta, alltså inte bli hemlösa från första början, i form av stöd och resurser för den som riskerar avhysning

Enligt Socialstyrelsen (2022) är psykiatriska problem i olika former en riskfaktor när det kommer till att bli avhyst. Psykiatriska problem i samband med missbruk, samlarbeteende, spelmissbruk, psykisk funktionsnedsättning och våld i nära relation är problem där psykiatrin ska göra ingrepp och som innebär en större risk för individen att bli avhyst i framtiden. Samtidigt har personer som blivit avhysta en fyra gånger så stor risk för suicid i samband med

avhysningen i jämförelse med annars. På grund av dessa faktorer är psykiatrin en väldigt stor del i hemlöshetsdebatten och har möjligheten att förhindra att individer blir hemlösa.

Som parallell till denna studie finns Malmö Stads hemlöshetskartläggning (2023) som redovisar alla hemlösa i Malmö Stad utifrån de som socialsekreterare på myndigheten träffar. Malmö stad gör därför en väldigt omfattande redovisning av stadens hemlöshet och lägger fram liknande statistik som vår studie, förutom att vår studie är fokuserad på socialarbetare utanför myndighetsutövning och med ett fokus på akut hemlösa. Med det sagt är Malmö Stads hemlöshetskartläggning en viktig grund i vårt resultat och kan ge en kontext för vidare läsning.

Bostad Först är en boendemodell för hemlösa med tillhörande missbruksproblematik eller annan problematik. Bostad Först som koncept (Knutagård & Kristiansen, 2013) innebär att hemlösa klienter med missbruksproblematik får ett eget boende av Socialtjänsten tillsammans med stöd både internt och externt. Bostad Först innebär att klienten har en lugn miljö för att kunna fokusera på att bli nyktra samt har möjlighet att få en "normal" vardag. Samtidigt kan klienten få professionell hjälp via socialtjänsten och vården via en väl bearbetad vårdplan. En egen bostad minskar även risken för att utomstående faktorer förhindrar klienten från att förbättra sin situation genom att klienten exempelvis inte behöver bo på ett gemensamt boende via socialtjänsten där missbruk är utbrett.

Det finns flera synsätt på hur det här problemet ska handskas med och vilka aspekter som är viktiga. Marshall et al. (2022, s. 6023 f.) redogör i kontrast till Bostad Först hur en bostad inte alltid är en lösning på den hemlöses problem. Att erhålla en bostad kommer inte att vara "allt" som krävs då det fortfarande finns en påtaglig risk för att individen inte klarar av att sköta en egen bostad. Anledningen till detta är främst att det inte finns fullgott stöd att erbjuda före detta hemlösa i sina nya boenden, då individer fortfarande lider av kringliggande problem såsom missbruk, psykisk ohälsa och ekonomiska svårigheter. Att inte få hjälp med dessa problem skapar i sin tur en problematik i att behålla sin bostad efter att man väl erhållit den. Resultatet av detta är en ond cirkel där hemlösa missbrukare får en bostad, men inte kan behålla den och faller därför tillbaka till sociala boendelösningar.

En studie av Pateman et al (2016, s. 1053) redogör vidare för hur utomstående faktorer påverkar individer som vill bli av med en beroendeproblematik. En av dessa utomstående faktorer är hemlöshet, och skadligt bruk beskrivs i studien ofta som ett sätt att hantera dessa utomstående faktorer som gör individernas liv sämre. Sammantaget visar studien att missbruk kan vara en konsekvens av utomstående faktorer och inte bara individens egna förmåga. I ett hemlöshetssammanhang innebär det att problem är mångfacetterat och kräver insatser från många olika håll för att lösa en individs problematik, samt att det är bakgrundsfaktorerna till problematiken som kan vara kärnan och inte bara det som syns utåt.

Hoven et al. (2016) redovisar hur Storbritanniens och Irlands "Ready for work" program har en positiv påverkan på individens förmåga att ta sig in på arbetsmarknaden. Programmet innebär att den hemlöse får stöd i arbetsträning, söka arbete, samt vägledning som är anpassad efter individens förmågor. I artikeln presenterar författarna hur vägledning och anpassad information utifrån individens förmågor kan göra det enklare för den hemlöse att ta sig in i arbetsmarknaden för första gången eller efter ett avbrott.

Groton et al (2017) presenterar i en studie att det finns ett stigma kring många faktorer i relation till arbetssökande. Några exempel på det är den arbetssökandes adress, vilka kläder de har på sig, hur deras hår ser ut, mm. Samtidigt finns det en strukturell stigmatisering i hur städer planerar sina boende för hemlösa, vilka enligt författarna ofta är i utkanten av staden och därmed förhindrar en enkel transport till många arbetsplatser.

I en studie av Anderson, Trevalla och Burn (2024) diskuterar författarna vilken påverkan olika psykiatriska interventioner har för hemlösa kvinnor. Författarna beskriver hur olika former av psykoterapi är effektivt för att förbättra individens förmåga att hantera depression, ångest och PTSD.

I en studie beskriver Gilmoor, A.R. et al. (2020) att individer som har gått igenom trauma tidigare och/eller har PTSD kan stöta på problem när de söker psykiatrisk vård på grund av att standardiserade mått inte faller in på deras exakta problem. Exempelvis kan det finnas problem när standardiserade svenska mått används för att diagnostisera problem hos någon som inte är svensk på grund av att kulturen är annorlunda. Kulturens sätt att bearbeta problem

kan skilja sig och därför kan vård behöva anpassas speciellt till klienten och dess kulturella bakgrund.

Under litteratursökningen hittades inga artiklar som specifikt berör socialarbetares uppfattning som helhet kring hemlösas situation. Det finns därför ingen studie att jämföra denna studies resultat med, förutom kartläggningarna av Socialstyrelsen och Malmö Stad, vilket är varför de är i fokus.

Resultat och analys

Enkäten fick under studiens gång 29 respondenter av ungefär 90 möjliga. Ett så litet urval är för litet för att kunna göra en relevant statistisk analys utifrån p-värde, då det inte går att säga att signifikansen mellan variabler är helt relevant (Barmark & Djurfeldt, 2020, s. 29f).

Tabellerna som presenteras har även justerats för att förenkla analysarbetet. På grund av få svar från vissa arbetstitlar är vissa arbetstitlar grupperade tillsammans. Svaren "Vård" och "Behandlingsassistent" är i tabellerna under "Socialpedagog". Samtidigt är "Kurator" under "Socialsekreterare". Detta är på grund av att vi bedömer att arbetsuppgifterna för anställda med dessa titlar går in i varandra och att det finns för få respondenter i de grupperade kategorierna för att kunna göra en meningsfull analys. Titlarna kommer främst användas i löpande text för att förenkla läsningen

Blivit kontra förblir

Orsaker till varför en individ blir hemlös och varför den förblir hemlös kan skilja sig åt. En skilsmässa kan vara en anledning till hemlöshet och orsaken till missbruk, vilket gör att svaren kan skilja sig åt även när det gäller samma individ. I tabellerna som presenteras nedan diskuteras enkätfrågor 8 och 9, faktorer som orsakar hemlöshet och faktorer som gör att individen förblir hemlös. Dessa faktorer är:

- Saknar ordnat boende efter institutionsplacering, HVB, anstalt och liknande
- Arbetslöshet, ingen stadigvarande inkomst, låg inkomst
- Missbruk, skadligt bruk eller beroende
- Psykisk ohälsa
- Fysisk ohälsa
- Skilsmässa, separation

- Konflikt i familjen
- Våld i nära relation
- Brist på hyreslägenheter
- Godkänns inte som hyresgäst på bostadsmarknaden
- Skulder, betalningsanmärkningar
- Vräkning – p.g.a. obetald hyra, störningar eller annan grund

Dessa faktorer kommer att diskuteras vidare i resultatet och analysen. Faktorerna är tagna från Socialstyrelsens hemlöshetskartläggning (2024)

Tabell 1: Tabellen visar det genomsnittliga värdet på alla faktorer för enkätfråga 8 och 9. Vi har transformerat dessa svar till ett siffrvärde 1-4. Där "Mycket ovanligt" fick värde 1 är och "Mycket vanligt" fick värde 4. Vi har delat upp dessa i grupper baserade på svaret på enkätfråga 3

	Arbetstitel	BlivitHemlösMean	FörblirHemlösMean
N	Chef	2	2
	Socialpedagog	16	16
	Socialsekreterare	9	9
	Samordnare	2	2
Mean	Chef	3.08	3.21
	Socialpedagog	3.07	3.21
	Socialsekreterare	2.87	2.81
	Samordnare	2.75	2.63

I denna tabellen ser vi hur uppfattningen för enkätfråga 8 och 9 besvarat på det olika arbetstitlarna. Vi ser att cheferna och socialpedagogerna rapporterar en genomsnittlig ökning från den första frågan till den andra frågan medan socialsekreterare och samordnare rapporterar en generell minskning.

Vi anser att det inte gör någon nytta för studien att dela upp den redan lilla respondent gruppen i ännu mindre grupper. Det är svårt att dra slutsatser eller generalisera när två av

grupperingarna bara består av två personer, samt att respondenternas svar inte skiljer sig åt tillräckligt för att det ska bli en intressant analys. För att rama in studiens syfte kommer det därför endast att göras univariata analyser för de resterande tabellerna.

Tabell 2: Tabellen visar det genomsnittliga värdet på alla faktorer för enkätfrågor 8 och 9. Vi har här transformerat svaren till ett siffravärde 1-4. Där "Mycket ovanligt" fick värde 1 är och "Mycket vanligt" fick värde 4.

	Blivit Hemlös	Förblir Hemlös
N	29	29
Mean	2.99	2.99
Median	3.08	3.08
Standard Deviation	0.487	0.505
Minimum	1.67	2.00
Maximum	3.75	4.00

Syftet med att slå ihop alla svar på detta sättet är att visa hur respondenternas svar var till synes väldigt lika, oavsett yrkestitel eller arbetsplats, men trots det fanns det lite variation i deras svar. Vad vi kan utläsa ur tabellerna ovan är att svaren på enkätfråga 8 och enkätfråga 9 var väldigt lika, med exakt samma medelvärde och median. Vad vi finner värt att notera angående detta dock är att standardavvikelsen ökar för enkätfråga 9, vilket exempelvis innebär att det var många svar på "mycket vanligt" men även många svar på "mycket ovanligt". Vad vi ser då är att anledningen till att individer blir hemlösa från början är varierande och det finns inget tydligt dominerande svar. Vad vi ser på enkätfråga 9 är däremot att svaren blir mer koncentrerade på vissa faktorer. Precis som i Socialstyrelsens kartläggning (2024) och Malmö Stads kartläggning (2023) är de ledande faktorerna missbruk, psykisk ohälsa, arbetslöshet, och bristande förankring på bostadsmarknaden.

Vid första anblick kan två nästan identiska tabeller vara svårt att dra slutsatser kring. Det finns trots allt inget att jämföra. Men vi kan tolka och förklara varför tabell 2 har så pass lika spalter. Detta kan vara ett resultat av att enkätfrågor 8 och 9 är lika. Om det är så att samma faktorer som leder till hemlöshet också till samma grad förhindrar hemlösa att komma tillbaka till bostadsmarknaden kommer respondenterna ge samma svar för fråga 8 och 9. Det kan

också vara så att skillnaden på enkätfråga 8 och 9 inte uppfattats av respondenterna, vilket också skulle kunna resultera i likadana svar på fråga 8 och 9. Men som vi kommer vissa i detta avsnitt så har respondenterna inte svarat likadant på enkätfråga 8 och 9, detta kan vi se när vi delar upp och analyserar de olika faktorerna inom enkätfrågorna.

Arbetslöshet

Tabell 3: Tabellen visar frekvensen av olika svar på faktor 2(Arbetslöshet) i enkätfråga 8, som lyder:
Hur vanligt skulle du säga att följande faktorer är en orsak till varför hemlösa du möter har blivit hemlösa?

Arbetslöshet 2	Svar	% av total
N	29	
Vet ej	1	3.4%
Mycket ovanligt	1	3.4%
Ovanligt	1	3.4%
Vanligt	9	31.0%
Mycket vanligt	17	58.6%

Tabell 4 : Tabellen visar frekvensen av olika svar på faktor 2 (Arbetslöshet) i enkätfråga 9, som lyder:
Hur vanligt är det att följande faktorer förhindrar/försvårar återinträdandet på bostadsmarknaden hos de hemlösa du möter?

Arbetslöshet 1	Svar	% av total
N	29	
Vet ej	2	6.9%
Mycket ovanligt	1	3.4%
Ovanligt	6	20.7%
Vanligt	10	34.5%
Mycket vanligt	10	34.5%

Utifrån tabellerna kan vi tolka att arbetslöshet är, enligt de anställda, en vanlig anledning till varför individer blir hemlösa. Det finns dock spridning med svar på “ovanlig” och lika många svar på “vanlig” som “mycket vanlig”. Arbetslöshet som anledning till att individer förblir hemlösa kan däremot utläsas som vanligt med väldigt få svar som är annat än svaren “vanligt” och “mycket vanligt”. Det går därmed utifrån de anställdas svar att finna en koppling till att hemlöshet kan göra det svårare för individer att bli sysselsatta. Att vara hemlös utgör många hinder för en individ att ha stadigvarande arbete, eller arbete överhuvudtaget. En faktor är att hemlösa kan ha svårt att ta sig runt på grund av brist på kapital vilket förhindrar den hemlöse från att ta sig till arbete som inte finns i deras direkta närhet. En annan faktor kan vara att individen inte är tillräckligt utvilad för att kunna utföra ett arbete varje dag. Detta på grund av att de inte har en stadig sovplats och inte finner ro eller att de är uppe länge på natten på grund av sitt missbruk eller sin psykiska ohälsa. Men det finns stöd åt hemlösa för att kunna få ett arbete.

I förhållande till vår studie finns det en relation mellan denna stigmatisering och hur arbetslösheten verkar öka som problem så fort individen blivit hemlös. Som Groton et als (2017) studie lyder, “Give Us a Chance”, visar respondenterna i den studien en vilja att komma in i arbetsmarknaden, men att de inte får möjligheten av arbetsgivare. Detta stödjer det deterministiska synsättet (Meeuwisse och Swärd, 2013, s. 99f) som säger att individen enbart kan handla utifrån de förutsättningar samhället har gett dem, i detta fall har samhället brustit någonstans i stödet den hemlösa får för att kunna komma tillbaka in i arbetslivet. Ett av de samhällsproblem som brister är psykiatri.

Psykisk ohälsa

Tabell 5: Tabellen visar andelen som kryssat i svarsalternativet psykiatri på Enkätfråga 12, som lyder: Vilka institutioner anser du inte gör ett tillräckligt bra arbete med att hjälpa hemlösa ur hemlöshet?

Psykiatri	Svar	% av total
N	29	
Nej	5	17.2%
Ja	24	82.8%

Tabell 6: Denna tabell visar frekvensen av olika svar på faktor 4(Psykisk ohälsa) enkätfråga 9, som lyder: Hur vanligt är det att följande faktorer förhindrar/försvårar återinträdandet på bostadsmarknaden hos de hemlösa du möter?

Psykisk Ohälsa	Svar	% av total
N	29	
Vet ej	0	%
Mycket ovanligt	0	%
Ovanligt	1	3.4%
Vanligt	4	13.8%
Mycket vanligt	24	82.8%

Vad vi kan utläsa i tabellerna ovan är att de anställda anser att psykisk ohälsa är ett utbrett problem bland hemlösa individer, och att psykiatrin inte gör tillräckligt bra arbete för att behandla de psykiska problem som hemlösa upplever. De anställda som har svarat på enkäten anser att psykisk ohälsa är ett mycket vanligt problem som förhindrar hemlösa från att antingen få ett eget boende eller att behålla ett eget boende.

Vad vår studie visar är att psykisk ohälsa enligt respondenterna är ett mycket vanligt fenomen bland Malmös hemlösa, samt att anställda i Malmö Stad inte anser att psykiatrins arbete är tillräckligt för de behov som hemlösa har. Vad det innebär är att om fler får psykiatrisk vård så kommer fler ha möjlighet att ta sig ur hemlöshet eftersom psykisk ohälsa inte blir ett lika omfattande problem längre. Andersson, Trevalla och Burn (2024) beskriver exempelvis hur psykoterapi kan vara effektivt för att stödja individer i behov av hjälp för ångest, depression och PTSD, vilka är problem som behöver bearbetas för att mer effektivt kunna hantera sin hemlöshetssituation.

I förhållande till trauma och PTSD skriver Gilmoor, A.R. et al (2020) att standardiserade mått på hur man behandlar PTSD och trauma kan vara problematiskt för den som söker vård. Trots att alla individer har möjlighet till att få vård i Sverige kan det vara väldigt svårt för vissa att få *rätt* vård. Delvis på grund av kulturella skillnader, vilket kan vara viktigt att ta hänsyn till när det gäller psykiatriska sjukdomar. På grund av att Malmö Stad är mångkulturellt kan det därför finnas problem med att individer får standardiserad vård då en individanpassad vård

kräver mer resurser, men samtidigt kan individens kultur se ner på att söka vård vilket innebär att de aldrig kan bearbeta sina problem via vården.

Problemet är dock inte bara att erbjuda vård till hemlösa, utan det kan finnas andra anledningar till att den hemlöse inte vill söka vård. En av dessa anledningar är skam, vilket Addo och Ivey (2022) förklarar som en av anledningarna till varför hemlösa begränsar sin kontakt med omvärlden. På grund av att de hemlösa tror att omgivningen ser ner på hemlösa så undviker de social kontakt och håller sig så ensamma som möjligt för att emotionellt kunna hantera sin situation. Skam är därför ett problem som är svårt att förhindra då det handlar om hela samhället och dess syn på hemlöshetsproblematik. Skam behöver inte heller alltid vara rimlig, men känslorna som individen känner är legitima trots att de är orimliga, och är därför inte lätt att rama in hos individer.

Vilka institutioner gör ett bristande arbete?

Tabellen visar antalet och andelen som kryssat i vilket svar på enkätfråga 12, som lyder: Vilka institutioner anser du inte gör ett tillräckligt bra arbete med att hjälpa hemlösa ur hemlöshet?

	Antal	% av total
N	29	
Sjukvården	13	44.8%
Psykiatrin	24	82.8%
Socialtjänsten	18	62.1%
Försäkringskassan	8	27.6%
Arbetsförmedlingen	15	51.7%
Kriminalvården	11	37.9%

Respondenterna hade här en möjlighet att kryssa i flera alternativ, vilket innebär att de inte behövde prioritera vilket alternativ de tyckte var bäst lämpat. Som vi kan utläsa ur tabellen var psykiatrin det mest populära valet bland respondenterna, som vi nämnde ovan, men alla alternativ har blivit valda av minst 8 personer. När vi ser Försäkringskassans statistik är det svårt att tolka, 27.6% är inte insignifikant. Vad det kan innebära är att 8 respondenter har haft

dåliga erfarenheter i ärenden som gäller Försäkringskassan, vilket vi finner låter rimligt och kan göra att respondenterna finner myndighetens arbete otillräckligt. Samtidigt har vi diskuterat att arbetslöshet är en vanlig faktor både när det gäller att bli hemlös och att förbli hemlös, och i fall av sjukdom är det försäkringskassan som kan ge individen en inkomst i form av exempelvis sjukpenning. Om Försäkringskassan gjort ett otillräckligt arbete och inte hjälpt en individ få en inkomst så finner vi respondenternas svar väldigt rimligt.

Det näst populäraste svaret från våra respondenter var Socialtjänsten vilket kan innebära en mängd olika problem. Då frågan är ospecificerad vet vi inte om det innebär ekonomiskt bistånd, boende, IFO, eller någon annan instans där hemlöse regelbundet har kontakt. Det kan vara problem som dålig boendeplacering, orimliga krav på klienten, otillräcklig respons vid orosanmälan, och dylikt. Oavsett så ska det finnas en samverkan inom socialtjänsten, vilket innebär att om det brister i en instans så påverkar det en helhet och kan påverka klienterna negativt. Vi finner det rimligt att en klient som har hemlöshetsproblematik skulle må sämre av att deras huvudsakliga myndighetskontakt brister i kommunikation och arbete.

Fem personer som kryssade även i svarsalternativet "Om annat, specificera". En person svarade bara "Politiker" vilket är svårt att tolka då detta kan referera till specifika beslut eller en allmän kritik till den politiska situationen. En annan svarade att samhällets institutioner kräver för mycket från medborgaren och vädjade om mindre ifrågasättande och mer medmänsklighet från samhället i stort. En respondent svarade att den hade svårt att peka ut en syndabock och vädjar om att alla behöver hjälpas åt. En annan säger att man i denna frågan måste titta på vem som har ansvaret i den specifika situationen och att man måste se till individens förutsättningar, respondenten tillägger att socialtjänsten ofta är ansvarig för boendefrågan och att dessa säkerligen gör allt de kan för att hjälpa. Den sista skriver att kommunerna som brister i bostadsbyggande och bostadsplanering som kan tillgodose samtliga samhällsgruppers behov, personen lägger till att problemet är att kommunerna prioriterar vinster framför att kommunernas fattigaste ska ha råd tak över huvudet.

Vad vi kan se generellt utifrån respondenternas svar är att alla institutioner får kritik riktad mot sig gentemot sitt arbete med individer med hemlöshetsproblematik. Vi kan dock se att det finns många olika sätt som detta problem diskuteras utifrån textsvaren vi fick in. Man kan se ganska tydligt skillnad i fokus mellan den som är väldigt kritisk till bostadsbyggandet i

kommunerna och personen som beskriver att olika institutioner ansvarar för olika saker men att socialtjänsten ansvarar för beroendeproblematiken. Den första verkar ha fokus på strukturella hemlösheten, medan den andra kanske har ett lite större fokus på de individuella aspekterna av hemlöshet.

Skulder

Tabell 8: Tabellen visar frekvensen av olika svar på faktor 11 (Skulder) i enkätfråga 8, som lyder: Hur vanligt skulle du säga att följande faktorer är en orsak till varför hemlösa du möter har blivit hemlösa?

Skulder 1	Svar	% av total
N	29	
Vet ej	0	%
Mycket ovanligt	0	%
Ovanligt	0	%
Vanligt	9	31%
Mycket vanligt	20	69%

Tabell 9: Tabellen visar frekvensen av olika svar på faktor 11 (Skulder) i enkätfråga 9, som lyder: Hur vanligt är det att följande faktorer förhindrar/försvårar återinträdandet på bostadsmarknaden hos de hemlösa du möter?

Skulder 2	Svar	% av total
N	29	
Vet ej	0	%
Mycket ovanligt	0	%
Ovanligt	0	%
Vanligt	4	13.8%
Mycket vanligt	25	86.2%

I tabellerna 8 och 9 ser vi att det enligt respondenterna finns en väldigt tydlig koppling mellan skulder och hemlöshet. Skulder uppfattas vara både en vanlig faktor till hemlöshet men också en faktor som försvårar att man får en ny boplats. Vi kan också se att andelen som svarar

‘mycket vanligt’ ökar från 69% när vi frågar om skulder som en faktor till att folk blir hemlösa, till 89.2% när vi frågar om det som en faktor som försvårar återinträdet i bostadsmarknaden. Ökningen mellan tabell 8 och 9 kan handla om att respondenterna ser skulderna som en faktor som försvårar mer för att träda in i bostadsmarknaden än att behålla sitt boende.

Denna tolkning skulle kunna stödjas av att det är svårare att bli godkänd som hyresgäst om man har skulder (Swärd, 2021, s.93). Det kan därför behövas en sorts insatser för en person som redan har ett boende men riskerar avhysning på grund av att den har skulder som leder till att personen inte har råd att betala sin hyra. Medan en person som inte har en bostad och samtidigt har skulder kan behöva en annan lösning för att kunna bli godkänd som hyresgäst. Den första situationen kan budgetrådgivning hjälpa personen att behålla sin bostad. Men i andra situationer kommer budgetrådgivning i bästa fall vara en långsiktig lösning för att göra personen godkänd av en hyresvärd i framtiden. Med andra ord kommer den första personen som står inför hemlöshet potentiellt ha en sovplats till skillnad från den andra personen som redan blivit av med sin sovplats. Detta kan vara en förklaring till varför skulder uppfattas som ett större problem för att återföras in på bostadsmarknaden än vad det är ett hinder för att få behålla sitt boende. Vilket gör detta till en möjlig förklaring till ökningen mellan tabell 6 och 7.

Ökningen som vi ser mellan tabell 8 och 9 skulle också kunna vara ett resultat av att respondenterna uppfattar det som att skulderna ökar efter att personerna blivit hemlösa. Denna tolkning skulle kunna stärkas av analysen av tabell 3 och 4 kring arbetslöshet. Här syftar vi till kopplingen mellan svårigheterna att betala tillbaka skulder om man inte har en inkomst. Svårigheterna med att betala gäller såklart inte bara det utgifter som funnits innan man blivit hemlös, utan det gäller också de nya kostnaderna som dyker upp under tiden man är hemlös och saknar arbete.

Vi har två rimliga tolkningar av ökningen vi ser i från tabell 8 till tabell 9. Tolkning 1: Skulder påverkar den som redan är hemlös mer och tolkning 2: Personer får fler eller större skulder efter det blivit hemlösa. Vi kan inte utifrån våra enkätfrågor eller resultat sluta oss till en tolkning framför den andra. För att välja en framför den andra hade vi behövt ställa andra frågor till respondenterna. Tolkningarna krockar inte med varandra, men faktumet att vi inte

kan avgöra vilken tolkning som är korrekt har ändå betydelse. Argument kring hur problemet ska lösas måste formas efter problemet. Vilken av tolkningarna som stämmer kan påverka val av lösning, är det så att vi ser problemet som att skulder växer kan vi se en förenklad ingång i arbetsmarknaden som en lösning. Men ser vi problemet som relaterat till att vara mindre attraktiv som hyresgäst kan en lättare ingång på bostadsmarknaden vara lösningen. I båda fallen går det därför också att förstå detta som problem för individen som uppstår av strukturella aspekter.

Skulder som anledning till att någon blir hemlös kan beskrivas som resultat av aspekter hos individen, såsom psykisk ohälsa eller missbruk, men detta kan också kopplas till mer strukturella problem, såsom låga löner och en bristande bostadsmarknad. Samma tolkning kan göras då respondenterna svarat att skulder är ett större problem för de hemlösa att ta sig tillbaka till bostadsmarknaden. Om vi förklarar förändringen som att skulderna ökar kan detta ses som ett mer individuellt problem. Medan den mer strukturella förklaringen skulle kunna vara att skulder är ett större problem för att ta sig in på bostadsmarknaden än vad det är för att behålla ett boende. Det kan förklaras av strukturella aspekter, då individens situation förändras. Med en deterministisk förklaring kan vi dock också se de individuella aspekterna som ett problem strukturellt problem, då det individuella problemen handlar om ett samhälle som är utformat så att folk blir hemlösa, om det hade funnits en bra lösning för individerna så hade de inte varit hemlösa.

Vräkning/Avhysning

Tabell 10: Tabellen visar frekvensen av olika svar på faktor 12 (Vräkning) i enkätfråga 8, som lyder: Hur vanligt skulle du säga att följande faktorer är en orsak till varför hemlösa du möter har blivit hemlösa?

Vräkning 1	Svar	% av total
N	29	
Vet ej	0	%
Mycket ovanligt	0	%
Ovanligt	3	10.3%
Vanligt	8	27.6%
Mycket vanligt	18	62.1%

Tabell 11: Tabellen visar frekvensen av olika svar på faktor 12 (Vräkning) i enkätfråga 9, som lyder: Hur vanligt är det att följande faktorer förhindrar/försvårar återinträdandet på bostadsmarknaden hos de hemlösa du möter?

Vräkning 2	Svar	% av total
N	29	
Vet ej	0	%
Mycket ovanligt	0	%
Ovanligt	2	6.9%
Vanligt	6	20.7%
Mycket vanligt	21	72.4%

Även om respondenterna inte är riktigt lika eniga som i tabell 8 och 9 då ämnet var skulder så kan vi se att det fortfarande är ganska eniga kring vräkningar i tabell 10 och 11. I tabell 10 kan vi trots allt se att 89,7% svarar att vräkningar är en vanlig eller mycket vanlig faktor till att klienterna de möter blivit hemlösa. I tabell 11 kan vi se att 93.1 % svarat att vräkningar är vanlig eller mycket vanlig faktor till att personer förblir hemlösa. Här bör förtydligas att faktorn inte var nedskriven som "vräkningar" i våran enkät. Faktorer som respondenterna skulle avgöra vanligheten på hette "Vräkning – p.g.a. obetald hyra, störningar eller annan grund". Detta innebär att vi inte kan beskriva tabell 10 och 11 som något som helt kopplas till en vräkning som gjorts på grund av att personen inte betalat sin hyra på grund av sin ekonomiska situation. Respondenterna kan också syfta till "störningar eller annan grund". Att hyresgästen inte betalar hyran innebär inte alltid ett hyresgästen har ekonomiska problem, utan det kan finnas andra utomstående faktorer (missbruk, psykisk ohälsa, mm.) som gör att hyresgästen har svårt att betala hyran i tid eller alls (Denvall et al, 2011, s.59).

Med det sagt så ingår fortfarande vräkningar som skett för att personens ekonomiska situation hindrat den från att betala sin hyra. Även om det är möjligt att "störningar eller annan grund" kan ha påverkat respondenternas svar så tror vi att ekonomiska aspekten har vägt tungt. Detta motiverar vi med enkätsvaren relaterade till skulder som vi redovisade i tabell 8 och 9 och analyserade i avsnittet efter. Den ekonomiska aspekten av avhysningar beskrivs också av Socialstyrelsens som den största anledningen till avhysningar i stöddokument till socialtjänstens arbete med att motverka avhysningar. Mer specifikt så beskrivs 85-90% av

avhysningarna som ett resultat av obetalda hyror och hyresskulder (Socialstyrelsen 2022). Vi kanske inte kan använda faktumet att en så stor andel av avhysningarna är ekonomiskt motiverade som ett bevis för att respondenterna ansett att ekonomiska aspekten var den faktor som motiverade svaren vi ser i tabell 10 och 11. Men detta tycker vi fortfarande kan stärka en ekonomisk motivering till 10 och 11 tillsammans med informationen som vi redovisar i tabell 8 och 9, där ekonomiska svårigheter rapporteras vara en vanlig orsak till hemlöshet.

Vi kan se en ökning från tabell 10 till 11. Detta betyder att respondenterna svarat som att vräkningar är en vanligare faktor att personer förblir hemlösa än att det är en faktor för att de blir hemlösa. Detta kan vid första anblick verka svårt att tyda eller till och med motsägelsefullt. För hur kan en vräkning vara en vanligare faktor när en person som är hemlös inte någonstans att bli avhysta från. Men vi kan tolka det som att ökningen syftar till att det är svårare att få ett nytt boende efter att man blivit avhyst än innan man blivit avhyst. Detta för att tidigare avhysningar inte är något som hyresvärden anser vara en positiv boendereferens (Swärd, 2021, s.207).

Tolkningen av att respondenterna beskriver avhysningar som ett större problem för att ta sig in på bostadsmarknaden än vad det är för att behålla sin bostad. Detta är en väldigt tydlig strukturell aspekt, då även om en vräkning ofta baseras på en individs "tillkortakommanden" i form av icke betalad hyra eller hyreskontraktbrytande betenede, så kan inte individen vara det som gör att det är svårare att få en bostad när man redan blivit vräkt. Detta är en konsekvens av strukturella aspekter.

Missbruk

Tabell 12 :Tabellen visar frekvensen av olika svar på faktor 3 (Missbruk, skadligt bruk eller beroende) i enkätfråga 8, som lyder: Hur vanligt skulle du säga att följande faktorer är en orsak till varför hemlösa du möter har blivit hemlösa?

Missbruk 1	Svar	% av total
Vet ej	0	%
Mycket ovanligt	0	%
Ovanligt	0	%
Vanligt	6	20.7%

Mycket vanligt	23	79.3%
----------------	----	-------

Tabell 13 :Tabellen visar frekvensen av olika svar på faktor 3 (Missbruk, skadligt bruk eller beroende) i enkätfråga 9, som lyder: Hur vanligt är det att följande faktorer förhindrar/försvårar återinträdandet på bostadsmarknaden hos de hemlösa du möter?

Missbruk 2	Svar	% av total
Vet ej	0	%
Mycket ovanligt	0	%
Ovanligt	0	%
Vanligt	4	13.8%
Mycket vanligt	25	86.2%

Respondenterna anser enligt deras svar att missbruk både är vanligt som orsak till hemlöshet, men även som anledning till att individen förblir hemlös. Vi kan därför tolka missbruk som en av de största anledningarna till hemlöshet bland den målgrupp våra respondenter arbetar med. Padgett, Gurdak och Bond (2022) diskuterar hur vägen för att komma ur ett missbruk, och i sin tur hemlöshet, kan endast ske med egen vilja. Författarna diskuterar däremot senare hur ett gott socialt kontaktnät kan vara avgörande för att individen ska fortsätta vara drogfri. Att vara drogfri innebär dessutom att individen har mer pengar till sitt förfogande då det inte spenderas på droger, vilket kan vara behjälpligt vad gäller skulder och möjligheten att behålla ett eget boende.

Vi resonerar oss fram till tre särskilda anledningar i förhållande till respondenternas svar angående missbruk som anledning till att individer blir hemlösa. För det första kan ett missbruk innebära att man spenderar sina pengar på droger och därmed inte har råd med hyror. För det andra kan missbruket innebära att individen blir i så dåligt skick att de inte har förmåga att betala hyrorna, exempelvis genom att vara väldigt tankspridda. Att inte betala

hyrorna innebär att individen kan bli avhyst, samt att de kan få en hyresskuld vilket försvårar återinträdandet på arbetsmarknaden. Och för det tredje kan missbruket innebära ett mer högljutt och störande beteende gentemot grannar, vilket är grund för vräkning som vi diskuterade tidigare. Det finns alltså relativt många problem som en individ med missbruk kan ha vad gäller att behålla ett boende. Detta gör att vi tolkar det som ett allvarligt problem för en individ att behålla eller få ett boende.

Malmö Stads hemsida

Vi har som komplement till vår enkätstudie ska vi också diskutera vad Malmö stad skriver om hemlöshet på sin hemsida. Det finns en del på hemsidan som går under titeln “Stöd till hemlösa” som vi uppfattar som menad för hemlösa eller andra som är intresserade av vilken hjälp och vilket stöd man kan få. Stort fokus på att ge information om olika organisationer/hjälpinstanser som finns i staden som man sen kan kontakta med medföljande kontaktinformation (Malmö stad. 2023).

Det finns dock också en del av Malmö stads hemsida dedikerad till stadsplanering där det också finns ett avsnitt om “Hemlöshet”. Här diskuteras hemlöshet och Malmö stads taktik för att hantera hemlöshet mer övergripligt, detta sker dock inte på en särskilt djup nivå. I arbetet mot hemlöshet beskrivs förhindrande av vräkningar som en viktig aspekt. I arbetet mot vräkningar beskrivs samarbete med kronofogdemyndigheten som viktigt (Malmö stad. 2024). Vi hade inte med kronofogdemyndigheten i enkätfråga 12 där vi var ute efter att ta reda på åsikterna hos respondenterna kring vilka myndigheter som gör ett bra eller dåligt jobb i förhållande till hemlöshet. Men vi frågade i enkäten om hur vanligt det är att skulder och obetald hyra är en anledning till hemlöshet, samt hur vanligt det är att dessa faktorer leder till att dessa förblir hemlösa.

I delen av vår uppsats om vräkning och skulder kunde vi se att respondenterna såg dessa faktorer som något som tydligt kan kopplas till hemlöshet. Detta betyder dock inte att Malmö stads arbete med kronofogdemyndigheten inte har en positiv påverkan, vi vet inte hur situationen hade sett ut om Malmö stad inte försökte motverka avhysningar med detta samarbete. Men om målet är att minska hur vanligt vräkningar på grund av skulder/hyresskulder så kan vi utifrån vår enkät påstå att detta fortfarande är en vanlig anledning till hemlöshet enligt de som arbetar på boende för hemlösa i Malmö.

Utöver att samarbeta med kronofogdemyndigheten för att motverka vräkningar skulle det också kunna vara lämpligt att försöka motverka den effekt som blir om arbetet man gör inte lyckas, det vill säga motverka att vräkningar och skulder enligt respondenterna verkar vara ett större problem efter man blivit hemlös då dessa faktorer rapporteras som större hinder för att få en ny bostad än att få behålla sin bostad. Men i och med att samarbetet med kronofogdemyndigheten är syftat som ett sätt att förebygga hemlöshet så är det inte nödvändigtvis här man bör arbeta för att förminska svårigheterna för de som redan blivit hemlösa.

Det är bra att motverka att folk blir hemlösa men vi kan tycka att det finns ett för litet fokus på strukturella hemlöshet i beskrivningen av åtgärdandet. Även om hemlöshet först presenteras som ett resultat av att "hushåll har låga inkomster i kombination med en brist på bostäder med låga hyresnivåer är en anledning till att en del av Malmös invånare är hemlösa" (Malmö Stad. 2023) så verkar inte lösningarna riktigt räcka till. I arbetet med att bygga nya boenden så beskrivs Malmö Stads bostadsbyggande ligga i balans med befolkningsökningen. Men samtidigt beskrivs de nybyggda lägenheterna vara i en kostnadsnivå som gör att endast en del av befolkningen har råd (Malmö Stad. 2023).

Vi tycker det är lite konstigt att detta skrivs i ett avsnitt om hemlöshet. Det är skrivet som att det är en del av arbetet mot hemlöshet. Vi anser att det finns en tydlig diskrepans i hur den strukturella hemlösheten beskrivs och hur den beskrivs lösas på Malmö stads hemsida. I introduktionsdelen av stycket om hemlöshet på stadsutveckling, delen av Malmö stads hemsidan beskrivs hushålls låga inkomster, samt brist på boenden med låg hyresnivå beskrivs som strukturella problem som leder till hemlöshet (Malmö Stad. 2023). Det är svårt att se hur bostadsbyggandet som beskrivs vara på en "kostnadsnivå som endast en del av befolkningen har råd med" ska vara en lösning mot hemlöshet. Hushåll med låga inkomster är inte något som diskuteras efter introduktionsstycket. Vi anser därför att även om Malmö stad har en bra beskrivning av strukturella problemen relaterat till hemlöshet så finns det ingen strategi som åtgärdar det strukturella problem som beskrivs finnas i staden.

Tabell 7: Denna tabell visar hur enkätfråga 13 har besvarats av respondenterna, som lyder: Vilka av följande boendemodeller anser du är bäst för den hemlöse?

Bästa boendemodellen för de hemlösa	Svar	% av total
Annat	8	27.6%
Bostad Först	11	37.9%
Boende med stödpersonal	5	17.2%
Eget boende med stöd utifrån	5	17.2%

I ungefär en fjärdedel av svaren i tabellen ovan har respondenten svarat “Annat” och lagt till ett eget resonemang, som i alla svar innefattade att frågan är för bred och att det helt beror på individens situation och deras behov. På grund av detta går det inte direkt att utvinna ett konkret svar som påvisar att en boendemodell är generellt mer lämplig än någon annan. Vad vi kan utvinna ur resultatet är att flest har svarat Bostad Först som mest lämpliga boendeform för hemlösa, men alla har inte svarat det. Utifrån de positiva aspekterna av Bostad Först beskrivs det som att modellen fungerar på en majoritet av målgruppen och kan anpassas efter behov, men vilka problem finns det då?

En studie skriven av Hainstock och Masuda (2019) sätter in Bostad Först i kontexten av Kingston, Kanada och hur de hanterar sociala problem som hemlöshet och hunger. Ett av problemen som studien har hittat är att individer med Bostad Först fortfarande behöver förlita sig till stor del på soppkök som inte finns utbrett i staden vilket förhindrar individens förmåga att känna sig självständig och i kontroll över sitt liv. Samtidigt upplyser studien om hur förändrade matrutiner och förändrade sociala rutiner hade en negativ påverkan på individernas känsla av social tillhörighet, men en positiv påverkan på mängd mat individen hade möjlighet att äta och förvara vilket skapar en trygghet i vetskapen om att det finns mat hemma vid varje givet tillfälle.

Ett annat problem som inte går att undkomma med Bostad Först är en brist på bostäder inom en rimlig kostnad. Bostad Först lägenheter väljs ut, inom Malmö Stad, utifrån vad socialtjänsten bedömer är en “skälig boendekostnad” (Malmö Stad, 2023). En skälig boendekostnad för en ensamstående person i Malmö Stad är 7475 kr, vilket är ett lågt pris för

nyproduktion i Malmö. Vad detta innebär är att Bostad Först inte kan ge individen vilken lägenhet som helst, samt att det på grund av en brist på billiga lägenheter inte finns tillräckligt många lägenheter för att alla ska kunna få boende.

I avsnitten ovan har vi kommit fram till att respondenterna anser att vräkningar, skulder och arbetslöshet är vanliga faktorer som leder till hemlöshet, men dessa faktorer blir också vanligare efter att personen blivit hemlös. Vi har också diskuterat att det är svårt att avgöra om det innebär att hemlösheten leder till en större vanlighet av faktorerna eller om faktorerna leder till större problem efter att man blivit hemlös. Men om problemen förvärras av att vara hemlös skulle Bostad Först kunna ses som den bästa lösningen. Bostad Först kan ses som en rimlig lösning på dessa problem. Då Bostad Först bygger på logiken att andra problem blir lättare att lösa när man inte längre är hemlös.

Slutdiskussion

Vi har i denna uppsats analyserat uppfattningarna hos socialarbetare som jobbar på socialtjänstens boenden för hemlösa i Malmö. Vi har varit intresserade av deras åsikter kring varför personer blir hemlösa men också varför vissa förblir hemlösa, samt vilka myndigheter de anställda uppfattar som bristande i sitt arbete gentemot hemlösa.

Vi kom fram till att enligt de anställda kan skulder vara en väldigt avgörande faktor till varför hemlösa inte kan komma in på bostadsmarknaden efter att de väl blivit hemlösa. Detta för att respondenterna rapporterar skulder och verkningar/avhysningar som större hinder för att ta sig ur hemlöshet än att vad dessa är faktorer som leder till hemlöshet. Vi är lite osäkra på hur vi ska tolka detta. En tolkning är att många hyresvärdar har krav på hur mycket skulder man får ha samt att det finns en bostadsbrist för billiga bostäder, detta skapar problem för individen som står utan bostad. Respondenterna uppfattning skulle också kunna förklaras med att skulder är ett större problem för att skulderna ökar när man är hemlös om man saknar inkomst. Vi tolkar också respondenternas svar som ett tecken på att det finns strukturella brister som leder till att folk blir hemlösa, men också att inträdandet på bostadsmarknaden blir svårare, detta genom att det problemen som det hemlösa möter förstärks och förändras när det blir hemlösa.

Samtidigt som skulder visat sig vara ett stort problem enligt de anställda så är arbetslöshet också en viktig faktor. Att få en inkomst är trots allt en viktig del i att betala av skulder och hemlösheten gör det väldigt svårt att behålla ett arbete samtidigt som man gör vardagen hållbar. Det kan samtidigt vara svårt att behålla ett arbete samtidigt som man kämpar med ett pågående missbruk vilket gör att individen kan förlora sitt arbete på grund av återfall eller något liknande.

Vad vi kan utvinna ur vårt material är att de anställda ser psykiatrien som en stor del till varför individer blir hemlösa. Om vi jämför med alla andra faktorer var psykiatrien ett överväldigande populärt svar och visar därför tydligt att det finns en brist hos psykiatrien som är väldigt påtaglig, i alla fall för deltagarna i studien. En bristande psykiatri är som vi beskrev i resultaten något som kan orsaka hemlöshet på flera olika plan, exempelvis otillräcklig vård för individer med trauma/PTSD.

Vi diskuterade inte missbruk lika mycket som andra aspekter i studien, detta trots att missbruk var det mest valda svaret på alla frågor där alternativet fanns. Delvis var det på grund av att det inte finns någon specifik institution som arbetar bara med missbruk, detta gör det svårt att koppla missbruk till vår tredje frågeställning och därmed valde vi att fokusera på andra aspekter. Vi vill dock poängtera att missbruk är ett väldigt genomgående problem, vilket våra respondenter håller med oss om, och hade kunnat vara fokusen i en helt egen studie.

Vi komplementerade också vår enkätundersökning med en analys av hur Malmö stad beskriver hemlöshet på sin hemsida. Vi såg tydliga brister i hur Malmö stad arbetar mot strukturell hemlöshet utifrån det som beskrivs på hemsidan. Då åtgärder mot boendebrist som orsak till strukturell hemlöshet i Malmö åtgärdas på ett sätt som beskrivs resultera i bostäder som är så pass dyra att endast en del av befolkningen har råd. Detta är alltså inte boenden som är menade att vara till de hemlösa och kan enligt oss inte riktigt beskrivas som en åtgärd mot strukturell hemlöshet. Vi anser därför att det finns för lite fokus på den strukturella aspekten av hemlöshet i Malmö stads stadsplanering. Vi ser även detta som ett potentiellt område för framtida studier

Vi har hittat flera områden där framtida studier hade kunnat vara värdefulla inom ämnet hemlöshet. I slutsatsen har vi redan tagit upp flera områden för framtida studier som relaterar

till de slutsatser vi nått. Utöver dessa tycker vi också att det hade varit intressant att göra vår studie men att istället fokusera på brukarperspektiv, med andra ord undersöka vad de hemlösa i Malmö har för uppfattning av sin men också andra hemlösas situation. Det hade varit intressant att se om och hur deras uppfattning skiljer sig från de socialarbetare som är i kontakt med dem.

Referenser

- Addo, Reuben & Dorothey Ivey (2022) “‘I Don’t Wanna Be around Nobody’: A Retrospective Interview of Homeless Social Networks’, *Journal of Social Service Research*, 48(3), pp. 376–384.
- Anderson, Joanna, Charlotte Trevalla & Anne-Marie Burn (2024) ‘Interventions to improve the mental health of women experiencing homelessness: A systematic review of the literature’, *PLoS ONE*, 19(4).
- Barmark, Mimmi & Göran Djurfeldt. (2020) *Statistisk verktygslåda 0: Att förstå och förändra världen med siffror*. Lund: Studentlitteratur.
- Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik. Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur.
- Gilmoor, A.R. et al. (2020) “‘If somebody could just understand what I am going through, it would make all the difference’: Conceptualizations of trauma in homeless populations experiencing severe mental illness’, *TRANSCULTURAL PSYCHIATRY* 57(3), pp. 455–467
- Groton, Danielle, B, Jill M. Gromer, Annelise M. Mennicke, Jungup Lee, Mehnaz Gul, Erin M. Dupree & Jean Munn (2017) “‘Give Us a Chance’: Understanding Job Seeking Among Women Experiencing Homelessness’, *Journal of Employment Counseling*, 54(3), pp. 115–131.
- Hainstock, M & Jeffrey R. Masuda (2019) “‘We have a roof over our head, but we have to eat too.’ Exploring shifting foodscapes from homelessness into Housing First in Kingston, Ontario”, *Health & Place* 59
- Hoven, Hanno, Rebecca Ford, Anne Willmot, Stephanie Hagan & Johannes Siegrist (2016) ‘Job coaching and success in gaining and sustaining employment among homeless people’, *Research on Social Work Practice*, 26(6), pp. 668–674.

Knutagård, Marcus & Arne Kristiansen (2013) 'Not by the Book: The Emergence and Translation of Housing First in Sweden', *European Journal of Homelessness*, 7(1), pp. 93–115

Malmö Stad (2023) Kartläggning av hemlösheten 2023,
<https://malmo.se/download/18.3a80dff918c862cd9b116b3/1703159199563/malmo-stad-hemlosktskartlaggning-2023.pdf>

Malmö Stad. (28 november 2023) Hemlöshet.
<https://malmo.se/Stadsutveckling/Sa-utvecklar-vi-staden/Stadsplanering-och-bostader/Hemlosket.html>

Malmö Stad. (15 maj 2024). Stöd till hemlösa.
<https://malmo.se/Bo-och-leva/Stod-och-omsorg/Hemlosket/Stod-till-hemlosa.html>

Malmö Stad (21 december 2023). Så beräknas ekonomiskt bistånd
<https://malmo.se/Bo-och-leva/Stod-och-omsorg/Forsorjning-och-ekonomi/Ekonomiskt-bistand/Sa-beraknas-ekonomiskt-bistand.html>

Main, Thomas. (1998). How to Think About Homelessness: Balancing Structural and Individual Causes. *Journal of Social Distress and the Homeless*. 7. 41-54.
10.1023/A:1022966631533.

Meeuwisse, Anna & Hans Swärd (2013) Perspektiv på sociala problem - några positioner. I: Meeuwisse, Anna & Hans Swärd (red.) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & Kultur

Padgett D, Gurdak K, Bond L. (2022) The “High Cost of Low Living”: Substance use Recovery among Older Formerly Homeless Adults. *Substance Abuse*. 2022;43(1):56-63.

Pateman, K. et al. (2016) 'Stuck in the catch 22: attitudes towards smoking cessation among populations vulnerable to social disadvantage', *Addiction*, 111(6), pp. 1048–1056.

Scheff, Thomas & Bengt Starrin (2013) Ett emotionssociologiskt perspektiv på sociala problem: skam och utsatthet. I: Anna Meeuwisse & Hans Swärd (red.) *Perspektiv på sociala problem* Stockholm: Natur & Kultur

Socialstyrelsen. (2024) "Kartläggning av hemlösheten"

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2024-2-8927.pdf>

Socialstyrelsen. (2022) "Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar"

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2022-6-7914.pdf>

Socialstyrelsen (2021) "Förebygga och motverka hemlöshet"

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-9-7582.pdf>

Swärd, Hans (2021). *Hemlöshet: ett komplext problem i ett föränderligt samhälle*.

Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1: Enkät

Hej! Vi (André Sjölander och Hampus Störbäck) skriver i pågående stund vår kandidatuppsats i socialt arbete, med slutmålet om att kunna ta en socionomexamen till vintern. Vi ämnar göra en enkätundersökning för att ta reda på åsikterna hos er som jobbar med hemlösa i Malmö. Vi vill undersöka anställdas inställning till hemlöshet i relation till bland annat deras utbildning och arbetslivserfarenhet. Vi är såklart intresserade av era åsikter även om ni inte bara arbetar med hemlösa. Del 1 av enkäten kommer vi fråga lite om ditt liv och din bakgrund, medan vi i del 2 kommer att fråga lite om dina åsikter om hemlöshet. Enkäten tar ungefär 5-10 minuter att genomföra.

Det är helt frivilligt att svara på enkäten. Svaren kommer att vara helt anonyma när de presenteras i uppsatsen. Det är enbart vi (André Sjölander och Hampus Störbäck) som kommer ta del av svaren i enkäten, vilket innebär att ingen hänvisning till svaren kommer vara fokuserad på någon svarsperson, och svaren kommer att förstöras efter att uppsatsen är godkänd.¹

1. Identifierar du dig som en man, kvinna eller en annan könsidentitet?

Man

Kvinna

Annan könsidentitet

2. Hur gammal är du?

18-24

25-34

35-44

45-54

55-64

65+

3. Vad är din Arbetstitel?(inom ditt arbete med hemlöshet)

Socialsekreterare

Socialpedagog

Behandlare

Diakon

Vård

Volontär

Chef

Om annat, specificera

¹ Den introducerande texten fanns med i enkäten men också i mailet som skickades ut tillsammans med länken till enkäten. Vilket innebär att respondenterna hade möjligheten att veta vad de öppnade innan det tryckte på enkät länken.

4. Var arbetar du med hemlösa? Obs! Om du är chef, svara ej på denna fråga. ²

...

5. Hur många år har du jobbat på din nuvarande arbetsplats?

Mindre än 6 månader

6 månader - 1 år

1-2 år

2-4 år

4-6 år

6+ år

6. Hur lång erfarenhet av att jobba inom hemlöshet har du?

Mindre än 6 månader

6 månader - 1 år

1-2 år

2-4 år

4-6 år

6+ år

7. I vilken sektor har du spenderat majoriteten av ditt arbete med hemlösa?

Kommunal

Privat

Ideell/idéburen

-- SIDBRYTNING --

8. Hur vanligt skulle du säga att följande faktorer är en orsak till varför hemlösa du möter har blivit hemlösa?

Mycket vanligt, Vanligt, Ovanligt, Mycket ovanligt, Vet ej

Saknar ordnat boende
efter institutionsplacering,

² Vi har tagit bort svarsalternativen för denna fråga, med syfte att anonymisera arbetsplatserna som fått enkäten skickad till sig.

HVB, anstalt och
liknande

Arbetslöshet, ingen
stadigvarande inkomst,
låg inkomst

Missbruk, skadligt bruk
eller beroende

Psykisk ohälsa

Fysisk ohälsa

Skilsmässa, separation

Konflikt i familjen

Våld i nära relation

Brist på hyreslägenheter

Godkänns inte som
hyresgäst på
bostadsmarknaden

Skulder,
betalningsanmärkningar

Vräkning – p.g.a. obetald
hyra, störningar eller
annan grund

9. Hur vanligt är det att följande faktorer förhindrar/försvårar återinträdandet på
bostadsmarknaden hos de hemlösa du möter?

Mycket vanligt, Vanligt, Ovanligt, Mycket ovanligt, Vet ej

Saknar ordnat boende
efter institutionsplacering,
HVB, anstalt och
liknande

Arbetslöshet, ingen
stadigvarande inkomst,
låg inkomst

Missbruk, skadligt bruk
eller beroende

Psykisk ohälsa

Fysisk ohälsa

Skilsmässa, separation

Konflikt i familjen

Våld i nära relation

Brist på hyreslägenheter

Godkänns inte som
hyresgäst på

bostadsmarknaden

Skulder,
betalningsanmärkningar

Vräkning – p.g.a. obetald
hyra, störningar eller
annan grund

10. Om en klient har kontakt med familj, vänner, kollegor eller klasskamrater/kursare under tiden klienten är hemlös, vilken påverkan har det på klientens förmåga att ta sig ur hemlöshet?

Mycket positiv påverkan, Positiv påverkan, Ingen påverkan, Negativ påverkan, Mycket negativ påverkan, Vet ej

Familj/släkt
Vänner
kollegor
klasskamrater/kursare

11. Vems åsikter borde väga tyngst i fråga om att förbättra förutsättningar för hemlösa?

Hemlösa
Socialtjänsten
Kommunpolitiker
Frivilligorganisationer
Privata organisationer
Politiker
Forskare
Vet ej

12. Vilka institutioner anser du inte gör ett tillräckligt bra arbete med att hjälpa hemlösa ur hemlöshet?

Sjukvården
Psykiatri
Socialtjänsten
Försäkringskassan
Arbetsförmedlingen
Kriminalvården/Frivården
Om annat, specificera

13. Vilka av följande boendemodeller anser du är bäst för den hemlöse?

Bostad först

Boende med stödpersonal

Eget boende med stöd utifrån

Eget boende utan stöd

Vet ej

Annat: